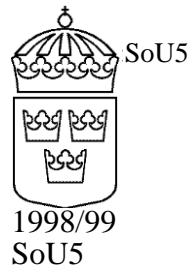

Socialutskottets betänkande

1998/99:SoU5

Kontroll av syntetiska droger och åtgärder mot dopning

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens propositioner 1997/98:183 Kontroll av syntetiska droger m.m. och 1998/99:3 Åtgärder mot dopning samt sex motionsyrkanden som väckts i anledning av propositionerna. I betänkandet behandlas också tre motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 1998.

Utskottet ställer sig i huvudsak bakom förslagen i propositionerna. Utskottet har ansett det lämpligt att samordna lagförslagen i de båda propositionerna (se bilaga 3) samt föreslå gemensamt ikraftträdande. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändring av narkotikadefinitionen i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) för att klart täcka alla de varor som i dag anses som narkotika. Utskottet tillstyrker vidare en ny lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor som syftar till att åstadkomma ett effektivare kontrollförfarande för nya droger. Den föreslagna lagen skall ge möjlighet att ingripa mot nya hälsofarliga missbruksmedel som inte är att anse som narkotika, dopningsmedel eller läkemedel. Utskottet tillstyrker därutöver bl.a. vissa av regeringen föreslagna åtgärder när det gäller dels det utredningsförfarande som föregår ett beslut om narkotikaklassificering, dels syftar till att förstärka samarbetet mellan de myndigheter som är inblandade i det utredningsförfarande som föregår ett sådant beslut.

Utskottet tillstyrker också att bruket av dopningsmedel kriminaliseras. En ändring av denna innebörd föreslås bli införd i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel. I vissa fall skall enligt propositionen kunna dömas för grovt dopningsbrott till fängelse högst fyra år. Vidare föreslås bl.a. att innehav av läkemedel i uppenbart syfte att olovligen sälja dem blir kriminaliserat. En bestämmelse med denna innebörd införs därför i lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m. I socialtjänstlagen (1980:620) föreslås ett förtydligande av socialtjänstens ansvar för att förebygga och motverka missbruk av dopningsmedel bland barn och ungdomar. Utskottet tillstyrker också dessa lagförslag.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 april 1999.

I betänkandet finns fyra reservationer.

I proposition 1997/98:183 Kontroll av syntetiska droger m.m. föreslår regeringen (Socialdepartementet) att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor,
2. lag om ändring i narkotikastrafflagen (1968:64),
3. lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt,
4. lag om ändring i lagen (1998:599) om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt,
5. lag om ändring i lagen (1998:610) om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt,
6. lag om ändring i lagen (1998:602) om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.,
7. lag om ändring i socialtjänstlagen (1980:620),
8. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
9. lag om ändring i lagen (1985:12) om kontroll av berusningsmedel på sjukhus,
10. lag om ändring i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
11. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
12. lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
13. lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859),
14. lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,
15. lag om ändring i lagen (1994:451) om försöksverksamhet med intensivövervakning med elektronisk kontroll,
16. lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen.

Lagförslagen fogas till betänkandet som *bilaga 1*.

Proposition 1998/99:3

I proposition 1998/99:3 Åtgärder mot dopning föreslår regeringen (Socialdepartementet) att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
2. lag om ändring i lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m.,
3. lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt,
4. lag om ändring i socialtjänstlagen (1980:620),
5. lag om ändring i lagen (1985:12) om kontroll av berusningsmedel på sjukhus,
6. lag om ändring i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
7. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
8. lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

Lagförslagen fogas till betänkandet som *bilaga 2*.

Motioner väckta med anledning av proposition 1997/98:183

1998/99:So9 av Chatrine Pålsson (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ett informationsprogram bör utarbetas så att framför allt ungdomar får kunskap om vilka följder bruk av de nya drogerna får och att de inte längre är lagligt tillåtna,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att behandlingen av narkotikamissbrukare bör ses över så att de som missbrukar de nya preparaten kan få relevant vård.

Motioner väckta med anledning av proposition 1998/99:3

1998/99:So4 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ordet doping,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Dopingjouren,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillsynsmyndighet för dopingfrågor,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kostnaderna för insatser rörande doping.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1998

1998/99:So290 av Ingrid Burman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att enbart bruket av dopningsmedel inte skall kriminaliseras.

2. att riksdagen – om det första yrkandet avslås – som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att man som åtgärd vid bruk av dopningsmedel använder de tvångsmedel som redan finns i lagen om vård av missbrukare (LVM).

1998/99:So461 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) vari yrkas

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad som i motionen anförts om doping.

Ärendets beredning i utskottet

Då bl.a. riksdagens budgetprocess inte lämnat tillräckligt utrymme för socialutskottet att slutbehandla de båda propositionerna under hösten 1998 har utskottet – mot bakgrund av att det i propositionerna i viss utsträckning föreslagits ändringar i samma författningar – ansett det lämpligt att lagtekniskt samordna dessa. En samordning mellan lagförslagen har också förutsatts av Lagrådet (se prop. 1998/99:3 s. 119). Socialdepartementet har medverkat vid samordningen.

Utskottet har vid sammanträde den 1 december 1998 erhållit information av Socialdepartementet och Läkemedelsverket bl.a. om de varor som skulle kunna omfattas av den föreslagna lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor.

Justitieutskottet har beretts möjlighet att yttra sig över proposition 1997/98:183 Kontroll av syntetiska droger m.m. jämte en motion i de delar som har samband med justitieutskottets beredningsområde. Justitieutskottet har enligt protokollsutdrag beslutat att föreslå socialutskottet att tillstyrka propositionen i de delar som ligger inom justitieutskottets beredningsområde, se *bilaga 4*.

Utskottet

Propositionerna i huvuddrag

Enligt *proposition 1997/98:183 Kontroll av syntetiska droger m.m.* föreslår regeringen en förändring av narkotikadefinitionen i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) så att begreppet ”starkt vanebildande” ersätts med ”beroendeframkallande” och att definitionen kompletteras med begreppet ”euforiserande effekter” för att alla de varor som i dag anses som narkotika skall täckas av narkotikastrafflagens definition. Propositionen innehåller vidare ett förslag till ny lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor som syftar till att åstadkomma ett effektivare kontrollförfarande för nya droger. Den föreslagna lagen utgör ett regelverk som är mer begränsat men har ett vidare tillämpningsområde än narkotikalagstiftningen. Lagen skall ge möjlighet att ingripa mot nya hälsofarliga missbruksmedel i de fall där nuvarande regler är otillräckliga. Vissa följdändringar föreslås i annan lagstiftning bl.a. i fråga om möjligheten att kontrollera att den som är frihetsberövad inte innehar varor som omfattas av den nya lagen. I propositionen föreslås också vissa förändringar när det gäller det utredningsförfarande som föregår ett beslut om narkotikaklassificering. Vidare föreslås åtgärder som syftar till att förstärka samarbetet mellan de myndigheter som är inblandade i det utredningsarbete som föregår ett sådant beslut. Slutligen föreslås ett förtydligande i narkotikalagstiftningen av bestämmelserna om lagligt innehav av narkotika. I propositionen föreslås ikraftträdande den 1 januari 1999.

I *proposition 1998/99:3 Åtgärder mot dopning* föreslår regeringen att bruket av dopningsmedel kriminaliseras. En ändring av denna innebörd föreslås bli införd i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel (dopningslagen). I vissa fall skall enligt förslaget också kunna dömas för grovt dopningsbrott till fängelse i högst fyra år. Vid bedömningen om ett brott är grovt skall särskilt beaktas om det har utgjort led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett särskilt stor mängd eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art. Kriterierna för när ett brott skall bedömas som ringa anges uttryckligen i dopningslagen.

Innehav av läkemedel i uppenbart syfte att olovligt sälja dem föreslås bli kriminaliserat. En bestämmelse med denna innebörd införs därför i lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m. För en sådan hantering som sker yrkesmässigt, avser betydande mängd eller värde, eller annars är av särskilt farlig art föreslås en särskild straffskala.

I socialtjänstlagen föreslås ett förtydligande av socialtjänstens ansvar för att förebygga och motverka missbruk av dopningsmedel bland barn och ungdomar. Regeringen föreslår vidare ändringar i ett antal lagar för att underlätta förverkande av dopningsmedel som påträffas på kriminalvårdsanstalter och olika vårdinstitutioner. I propositionen föreslås ikraftträdande den 1 juli 1999.

Lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor m.m.

I *proposition 1997/98:183* föreslår regeringen en ny lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor i första hand syftande till att få kontroll över handeln med varor som saknar något mer allmänt användningsområde för enskilda eller för industri, vetenskap eller sjukvård. För att en vara skall omfattas av lagen bör, enligt regeringen, krävas att den på grund av sina inneboende egenskaper medför fara för människors liv eller hälsa och används eller kan antas användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan. Det kan röra sig om hälsofarliga varor med vitt skilda egenskaper och effekter. Någon mer exakt varudefinition kan därför inte göras i lagen. Exempel på sådana varor som skulle kunna komma i fråga för att omfattas av den nya lagen är MBDB, BDB, MDDM (samtliga varianter av fenetylaminer, vars egenskaper ännu inte har kunnat utredas) och amylnitrit. Vidare skulle vissa substanser och beredningar ingående i örtdroger kunna omfattas. I propositionen anges att regeringen på samma sätt som beträffande narkotika bör göra en fullständig uppräkningslista av de kontrollerade varorna i en särskild förordning.

Den nya lagen skall inte tillämpas på narkotika och dopningsmedel eller läkemedel som godkänts inom EU.

Då syftet som nämnts med den nya lagen i första hand är att åstadkomma kontroll över handeln bör de aktuella varorna därför inte få införas, överlåtas, framställas, förvärvas i överlåtelsesyfte eller utbjudas. Även innehav av de aktuella varorna bör enligt regeringen föranleda straffansvar. Med hänsyn till att lagen är avsedd att utgöra ett ganska inskränkt regelverk bör inte gärningar som begås av oaktsamhet föranleda ansvar.

Vad gäller straffskalans utformning kan brott vid normalgraden jämföras med den straffskala som gäller för vissa olovliga förfaranden med läkemedel.

Regeringen föreslår i propositionen vidare bl.a. att Folkhälsoinstitutet (FHI), med hänsyn till institutets kontakter och kunskaper på narkotikaområdet samt den roll som institutet avses utveckla inom EU:s varningssystem mot nya droger (Early Warning System), skall ansvara för såväl utredningen av behovet av narkotikaklassificering av droger som saknar medicinsk användning, som för behovet av kontroll av missbruksvaror enligt den föreslagna lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor. FHI kan i sin tur

uppdra åt Läkemedelsverket att utföra de i utredningarna ingående kemiska analyserna.

Regeringen menar att samarbetet mellan samtliga berörda myndigheter måste förbättras och förstärkas på olika sätt för att de eftersträvade tidsvinsterna i utredningsfasen skall kunna uppnås. Det nätverk som regeringen förutsätter kommer att etableras inom Early Warning System bör också utnyttjas i det sammanhanget.

Det kan, enligt regeringen, konstateras att Läkemedelsverket, FHI och Statens livsmedelsverk alla sysslar med frågor om bevakning av nya varor som kan bli föremål för missbruk. Dessa verksamheter kan beröra varandra. I propositionen tillkännages avsikten att i dessa myndigheters instruktioner särskilt inskriva att de skall samarbeta med varandra i frågor som rör missbruksmedel.

Slutligen framhåller regeringen betydelsen av en effektiv och snabb rapportering från sjukvård, socialtjänst, tull och polis angående deras iakttagelser och fynd av nya droger och missbruksmönster. Rapporterna bör utformas så att sekretessbelagda uppgifter om enskilda inte lämnas ut. I propositionen föreslås att särskilda bestämmelser om rapporteringsskyldighet till FHI därför skall föreskrivas i lag för hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Vad gäller de statliga myndigheter som har uppgifter på området skall rapporteringsskyldigheten i stället föreskrivas i förordning.

I motion So9 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) begärs ett tillkännagivande av vad i motionen anförts om att ett informationsprogram bör utarbetas så att framför allt ungdomar får kunskap om vilka medicinska och sociala följder bruket av de nya drogerna får och att de inte längre är lagligt tillåtna (*yrkande 1*). Motionärerna hemställer vidare om ett tillkännagivande om att behandlingen av narkotikamissbrukare bör ses över så att de som missbrukar de nya preparaten kan få relevant vård (*yrkande 2*).

Aktuellt

Från FHI har, vad gäller arbetet rörande syntetiska droger och den föreslagna lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor, inhämtats att institutet medverkar i en informell arbetsgrupp där bl.a. Läkemedelsverket och Rikspolisstyrelsen ingår. Gruppen inhämtar fakta både nationellt och internationellt avseende olika varor som skulle kunna omfattas av den föreslagna lagen. Det faktaunderlag som nu finns rörande MBDB (en variant av ecstasy) är tillräckligt för att låta den aktuella lagen tillämpas på denna drog. FHI kommer vid sin information rörande de nya syntetiska drogerna bl.a. att använda Internet. FHI har också nyligen distribuerat den s.k. Drogboken till 98 000 föräldrar med barn i årskurs 8. I boken informeras bl.a. om de syntetiskt framställda drogerna.

Utskottets bedömning

Genom den föreslagna lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor ges möjlighet att ingripa mot varor som, på grund av sina inneboende

egenskaper, utan att utgöra narkotika, dopningsmedel eller godkända läkemedel medför fara för människors liv eller hälsa och som används eller kan antas användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan. Regeringen avses i förordning föreskriva vilka varor som skall omfattas av lagen.

Utskottet delar regeringens bedömning att ansvaret för utredningen av behovet av narkotikaklassificering av droger som saknar medicinsk användning liksom av varor enligt den av regeringen föreslagna lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor bör åvila FHI. Hälso- och sjukvården och socialtjänsten åläggs också rapporteringsskyldighet till FHI om de i sin verksamhet gjort iakttagelser som tyder på att nya medel används för missbruksändamål eller att ändringar sker i missbruksmönster. Även statliga myndigheter på området avses få en sådan rapporteringsskyldighet till FHI.

Utskottet vill, i likhet med motionärerna, understryka vikten av att en tydlig information ges ungdomar och har erfarit att ett arbete redan pågår när det gäller att informera om de nya syntetiska drogerna.

Utskottet utgår ifrån att regeringen noga följer utvecklingen på området. Den nyligen tillsatta narkotikakommissionen skall bl.a. analysera utvecklingen av missbrukarvårdens och kriminalvårdens behandlingsprogram, värdera dess resultat och effekter i förhållande till insatta resurser samt föreslå åtgärder för att stärka rehabiliteringen av missbrukare bl.a. genom förbättrad samverkan mellan olika huvudmän och aktörer. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motion So9 (kd) behövs inte.

Utskottet tillstyrker förslaget till lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor, dock med ikraftträdande den 1 april 1999.

Åtgärder mot dopning m.m.

Benämningen ”dopning” eller ”doping”

Regeringen anför i *proposition 1998/99:3* att när dopningslagen infördes beslutades att uttrycket ”dopning” skulle användas. Detta uttryck förefaller hittills inte ha slagit i genom i praktiken vare sig inom idrottsrörelsen eller i den allmänna debatten. Dopning av det slag som nu förekommer är dock en förhållandevis modern företeelse. Dopningslagen har varit i kraft i cirka sex år, vilket är en relativt kort tid. I t.ex. Svenska Akademiens ordlista över det svenska språket anges ”dopning” som förstahandsalternativ. Mot bakgrund av vad som nu sagts anser regeringen att detta ord bör användas även fortsättningsvis. Lagrådet förordar i sitt yttrande ett byte till ordet ”doping”. Enligt Lagrådets uppfattning har ordet ”doping” blivit fast etablerat såväl hos allmänheten som hos massmedier och inom idrottsrörelsen. I och för sig anser Lagrådet att det kan vara naturligt att det i början, när en företeelse är ny, råder osäkerhet om den rätta benämningen. Man anser dock att det nu har gått så lång tid utan att uttrycket ”dopning” fått fäste att det allvarligt bör övervägas om inte en övergång till ordet ”doping” bör genomföras för att få en överensstämmelse med det allmänna språkbruket. Regeringen har förståelse för Lagrådets synpunkter, men anser att det inte kan uteslutas att ordet ”dopning” kan få en mera utbredd användning i framtiden. Med hänsyn

främst till att ordet ”dopning” är mera förenligt med det svenska språkssystemet bör detta ord behållas i lagstiftningen och på så sätt ges möjlighet att få ett större genomslag. Regeringen har fått stöd för denna uppfattning genom yttranden från bl.a. Svenska Akademien, Svenska språknämnden och Svenska Läkaresällskapets kommitté för medicinsk språkvård.

I *motion So4 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* begärs ett tillkännagivande av vad som i motionen anförts om ordet doping (*yrkande 1*). Enligt motionärerna bör man använda det begrepp som är gängse såväl internationellt som nationellt. Ordet ”dopning” bör därför ersättas med ”doping”.

Utskottets bedömning

Utskottet vidhåller bedömningen i betänkande 1991/92:SoU7 Dopning att benämningen doping skall användas i dopningslagen och delar därmed den bedömning som regeringen gör i den nu förevarande propositionen. Motion So4 (fp) yrkande 1 avstyrks därför.

Dopingjouren

Dopingjouren är en telefonjour som funnits på Huddinge sjukhus sedan oktober 1993 och som är öppen för allmänheten i hela landet. Verksamheten bedrivs i Stockholms läns landstings regi och finansieras för närvarande av Pharmacia & Upjohn AB. Verksamheten är främst avsedd att besvara allmänhetens frågor om bl.a. riskerna med bruket av dopningsmedel. Avsikten är även att kontakt skall förmedlas med specialister inom sjukvården för uppföljning av dopningrelaterade problem.

Vid Huddinge sjukhus, Kompetenscentrum för dopningsfrågor, pågår för närvarande ett treårigt projekt som finansieras av Stockholms läns landsting och som syftar till att samla kunskap till ett behandlingsprogram för missbrukare av dopningsmedel. Vid centret görs bl.a. psykiatriska bedömningar och tas blodprov varefter patienterna hänvisas till specialister och följs upp under två år. De som behandlas vid centret har i regel hänvisats dit efter kontakt med Dopingjouren.

I *proposition 1998/99:3* anför regeringen att det är angeläget att FHI följer utvecklingen när det gäller dopningsmissbruket i samhället. Det finns dock inte skäl att ålägga institutet ytterligare uppgifter avseende denna fråga. När det gäller frågan om jourens framtid skall tryggas med statliga medel har FHI, enligt propositionen, gjort bedömningen att den regionala och lokala kompetensen i dopningsfrågor ökat och att en finansiering från institutets sida av en jourtelefon för dopningsfrågor inte kan motiveras med hänsyn till de insatsprioriteringar institutet måste göra. Regeringen finner mot bakgrund härav inte tillräckliga skäl att Dopingjouren skall stödjas ekonomiskt av staten.

I motion So4 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande av vad som i motionen anförts om Dopingjouren (yrkande 2). Läkemedelsföretaget Pharmacia & Upjohns finansiella åtagande vad gäller Dopingjouren upphör i och med utgången av 1999. Enligt motionärerna är Dopingjouren av vikt för såväl utbildning och forskning som för hälso- och sjukvården. Det hemställs därför att staten tar upp förhandlingar med Landsningsförbundet om hur Dopingjourens framtid skall kunna tryggas. Ett i stort likalydande yrkande har framförts i motion So461 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) (yrkande 23).

Utskottets bedömning

Enligt utskottets mening är det av vikt att den erfarenhet, kompetens och kunskap som finns vid Dopingjouren tas till vara i framtiden. Det kan ifrågasättas om inte verksamheten skulle kunna samordnas med annan upplysningsverksamhet av liknande karaktär.

Utskottet delar den bedömning som görs i propositionen om finansiering av Dopingjouren. Utskottet avstyrker därför motionerna So4 (fp) yrkande 2 och So461 (fp) yrkande 23.

Kriminalisering av bruket av dopningsmedel

Av 1 § dopningslagen, i nu gällande lydelse, framgår att lagen gäller syntetiska anabola steroider, testosteron och dess derivat, tillväxthormon samt kemiska substanser som ökar produktion och frigörelse av testosteron och dess derivat eller av tillväxthormon. Med derivat avses en kemisk förening framställd ur en annan förening med liknande struktur och också ofta med likartad effekt. Dopningslagen omfattar angivna kemiska substanser oavsett om substansen förekommer i någon beredningsform eller ej. Såväl bruksfärdiga som icke bruksfärdiga beredningar, som innehåller någon mängd av en angiven substans, omfattas.

I lagens 2 § framgår vilka befattningsformer som är förbjudna. Där föreskrivs sålunda att de medel som anges i 1 § inte annat än för medicinskt eller vetenskapligt ändamål får införas till landet, överlåtas, framställas, förvärvas i överlåtelsesyfte, utjudas till försäljning eller innehas. Förbudet mot innehav omfattar även innehav för eget bruk. Konsumtionen eller bruket i sig av medlen är däremot inte förbjudet. Överträdelse av lagen bestraffas med böter eller fängelse upp till två år.

I *propositionen* pekar regeringen på att kriminalisering av bruket endast är en möjlig åtgärd bland flera för att komma till rätta med missbruk och spridning av dopningsmedel. Förebyggande insatser som grundas på frivillighet har en central plats i detta arbete. För att kriminalisering skall väljas bör det föreligga starka skäl.

En grundläggande princip inom svensk straffrätt är att handlingar som riktar sig mot den egna personen eller mot eget intresse normalt inte skall straffbeläggas. För det fall handlingen har oacceptabla konsekvenser utanför den egna rättssfären föreligger naturligtvis inget hinder mot att straffbelägga

handlingen. Enligt regeringen kan det diskuteras om missbruket av dopningsmedel enbart medför konsekvenser för missbrukaren. Troligen finansierar en del av missbrukarna sitt missbruk genom att sälja dopningsmedel till andra. Kopplingen till annan kriminalitet är dock oklar. Den följbrottslighet som ett missbruk kan ge upphov till går i dag inte heller att jämföra med konsekvenserna av narkotikamissbruk. Regeringen kan också konstatera att det inte är vetenskapligt bevisat att det finns ett orsakssamband mellan bruk av dopningsmedel och våldshandlingar. Enbart en möjlighet att så är fallet är inte tillräckligt för att kriminalisera missbruk. Om missbruket har stor omfattning kan detta vara skäl för en kriminalisering. De undersökningar som genomförts under de senaste åren talar emellertid för att bruket knappast är så utbrett och så etablerat som befarats. Omfattningen synes vara betydligt mindre än vad som gäller för t.ex. narkotika.

Enligt regeringen är det emellertid särskilt oroväckande att undersökningar visar att det främst är unga människor som använder dopningsmedel. Visserligen är de psykiska effekterna oklara och det har heller inte visats att medel som t.ex. anabola steroider är beroendeframkallande i egentlig mening. Det är dock helt klart att ett bruk av sådana dopningsmedel är förenat med allvarliga fysiska bieffekter. Det är därför viktigt att samhället med kraft motverkar att unga människor utsätter sig för sådana hälsorisker. Intresset för detta kan motivera avsteg från principen om att inte straffbelägga handlingar riktade mot den egna personen. Vad som ytterligare talar för ett avsteg från nämnda princip är att nuvarande straffbestämmelser innebär att alla former av innehav är straffbelagda, således även innehav för eget bruk. Ett sådant innehav är även det riktat mot den egna personen.

I propositionen lämnar regeringen en redogörelse om de svårigheter föreligger i dagsläget när det gäller att fastställa skälig misstanke om missbruk av dopningsmedel och kontrollera efterlevnaden av ett förbud att bruka sådana medel.

Regeringen anser att övervägande skäl talar för en kriminalisering av bruket av dopningsmedel. I propositionen markeras att det är viktigt att samhällets ställningstagande mot missbruk av dopningsmedel är klart och konsekvent. En kriminalisering innebär en markering av att alla former av icke-medicinsk befattning med dopningsmedel är socialt oacceptabla. Framför allt är intresset av att motverka missbruk bland unga människor framträdande. Kriminaliseringen kan antas ha ett psykologiskt värde och en preventiv funktion bland framför allt ungdomar och andra som överväger att använda dopningsmedel. Regeringen menar att detta motiverar avsteg från principen att inte straffbelägga handlingar som riktar sig mot den egna rättssfären. Vidare är den praktiska skillnaden mellan att inneha medlet för eget bruk och att konsumera medlet marginell och bägge formerna framstår som lika straffvärda. En kriminalisering av bruket framstår därför som en logisk konsekvens av samhällets avståndstagande från allt olovligt bruk av dopningsmedel.

Regeringen föreslår således i propositionen att eget bruk av dopningsmedel som sker uppsåtligt och inte äger rum i medicinskt eller vetenskapligt syfte kriminaliseras. Kriminaliseringen skall omfatta alla medel som täcks av dopningslagens definition.

I motion So290 av Ingrid Burman m.fl. (v) yrkas att riksdagen hos regeringen ger till känna vad i motionen anförts om att enbart bruket av dopningsmedel inte skall kriminaliseras (*yrkande 1*). Enligt motionärerna är det en felaktig slutsats att missbruk i första hand kan bekämpas med juridik och polis, vilket kraftigt motbevisas av exempel från såväl Sverige som andra länder. Missbruk av illegala droger kommer i första hand av sociala problem, och dessa löser man inte genom hårdare straff. Motionärerna anser att man skall koncentrera sig på förebyggande insatser, åtgärder för att minska tillgången, vård och behandling av dem som missbrukar samt behovet av utbildning och forskning. Vill man skärpa straffen för langning och försäljning kan man dessutom göra det utan att kriminalisera bruket.

Utskottets bedömning

Utskottet delar regeringens bedömning att övervägande skäl talar för en kriminalisering av bruket av dopningsmedel. Det är viktigt att samhällets ställningstagande är klart och konsekvent. Utskottet fäster avseende vid tanken att en kriminalisering innebär en markering av att alla former av icke-medicinsk befattningsmedel är socialt oacceptabla. Intresset av att motverka missbruk bland unga människor är härvid framträdande. Utskottet delar regeringens bedömning att en kriminalisering kan antas ha ett psykologiskt värde och en preventiv funktion bland framför allt ungdomar och andra som befinner sig i riskzonen att bli dopningsmissbrukare.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om tillägg i 2 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, dock med ikraftträdande den 1 april 1999. Motion So290 (v) yrkande 1 avstyrks.

Tvångsvård

Bestämmelser om tvångsvård av vuxna missbrukare finns i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). I 2 § LVM föreskrivs att vård inom socialtjänsten ges missbrukare i samförstånd enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen men att missbrukare skall beredas tvångsvård under de förutsättningar som anges i LVM. Enligt 3 § i samma lag skall tvångsvården syfta till att motivera missbrukaren så att han kan antas vara i stånd att frivilligt medverka till fortsatt behandling och ta emot stöd för att komma ifrån sitt missbruk. Av 4 § LVM framgår att tvångsvård skall beslutas om någon till följd av ett fortgående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel är i behov av vård för att komma ifrån sitt missbruk och vårdbehovet inte kan tillgodoses enligt socialtjänstlagen eller på något annat sätt. Vidare krävs enligt samma bestämmelse att missbrukaren till följd av missbruket utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara, löper uppenbar risk att förstöra sitt liv eller kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon närstående.

Regeringen anför i *proposition 1998/99:3* att bl.a. LVM är avsedd att användas endast som en sista lösning när andra åtgärder inte är tillräckliga.

Stor återhållsamhet bör därför iaktas när det gäller utvidgning av tvångslagens tillämpningsområde.

Missbruk av dopningsmedel kan inte i sig utgöra grund för tvångsvård enligt LVM eftersom lagens bestämmelser är tillämplig på fortgående missbruk av alkohol, narkotika och flyktiga lösningsmedel. När det gäller vuxna missbrukare av dopningsmedel anser regeringen att det för närvarande inte finns anledning att utvidga möjligheterna till tvångsvård enligt LVM.

I *motion So290 av Ingrid Burman m.fl. (v)* begär – för det fall *yrkande 1* i samma motion avslås – tillkännagivande om att man som åtgärd mot bruk av dopningsmedel använder de tvångsmedel som redan finns i lagen om vård av missbrukare (LVM) (*yrkande 2*). Om riksdagen ändå skulle kriminalisera missbrukare anser motionärerna att de tvångsmedel som redan finns i LVM är att föredra framför att ha straffsats i en särskild lag, dopningslagen.

Utskottets bedömning

LVM är i princip endast tillämplig för vuxna missbrukare. För yngre missbrukare tillämpas lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). LVM:s tillämpningsområde är vidare begränsat till att avse endast missbruk av alkohol, narkotika och flyktiga lösningsmedel. Ett missbruk av dopningsmedel kan således inte medföra att den enskilde bereds tvångsvård med stöd av LVM. I likhet med regeringen finner utskottet inte anledning att föreslå en förändring av LVM som innebär att även missbruk av dopningsmedel omfattas av lagen. Motionen So290 (v) yrkande 2 avstyrks därför.

Tillsynsfrågor och kostnader

Regeringen pekar i *proposition 1998/99:3* på att det i remissvaren från Läkeemedelsverket, Riksidrottsförbundet och Dopingjouren framställs önskemål om att en tillsynsmyndighet för dopningsfrågor skall utses. I en skrivelse angående tillämpningssvårigheter av dopningslagen från vissa laboratoriechefer till Socialdepartementet i mars 1997 begärs också att en tillsynsmyndighet skall utses. Enligt regeringen synes det främsta skälet till dessa önskemål vara att man ser ett behov av att det upprättas en förteckning över de dopningsmedel som omfattas av dopningslagen. Regeringen anser dock inte att det är lämpligt med någon sådan förteckning. Tillsynen över den lagliga hanteringen av de medel som omfattas av dopningslagen utövas i dag av Läkeemedelsverket eller Livsmedelsverket. Det finns därför, enligt regeringen, inte skäl att utse någon särskild tillsynsmyndighet för dopningsfrågor. Den illegala hanteringen av dopningsmedel är en fråga för de brottsbekämpande myndigheterna.

Regeringen gör vidare den bedömningen att förslagen i propositionen leder till kostnadsökningar för berörda myndigheter av så marginell betydelse att effekterna av förslagen skall finansieras inom berörda myndigheters nuvarande anslag.

I motion So4 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande av vad som i motionen anförts om tillsynsmyndighet för dopingfrågor (yrkande 3). Motionärerna anser att någon av de myndigheter som möter dopingfrågorna skall få huvudansvaret för tillsynen och att Socialstyrelsen är den myndighet som närmast torde komma i fråga. Regeringen bör få i uppdrag att utreda var ansvaret bör läggas och sedan återkomma till riksdagen med förslag. Vidare begärs ett tillkännagivande av vad som i motionen anförts om kostnaderna för insatser rörande doping (yrkande 4). Utan resurstillskott eller tydliga anvisningar från regeringens sida om vad som skall nedprioriteras till förmån för dopningsinsatserna så riskerar propositionen, enligt motionärerna, att endast bli en papperstiger. Regeringen bör därför i regleringsbrev till berörda myndigheter ange hur resurserna skall säkras för detta område.

Utskottets bedömning

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen såvitt gäller behovet av en tillsynsmyndighet för dopningsfrågor. Motion So4 (fp) yrkande 3 avstyrks därmed.

Utskottet delar också regeringens bedömning när det gäller frågan om ändringarna i propositionen kommer att medföra ökade kostnader för verksamheter och myndigheter. Även yrkande 4 avstyrks.

Övriga lagförslag

Regeringen har i propositionerna föreslagit riksdagen att förutom de ovan behandlade lagförslagen anta ytterligare ett antal förslag till lag. Som framgår ovan har utskottet inom ramen för detta ärende lagtekniskt samordnat regeringens lagförslag. Förslagen, vars lydelse framgår av bilaga 3, innefattar i nu berört avseende förslag till lag om ändring i narkotikastrafflagen (1968:64), lag om ändring i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel i övrigt, lag om ändring i lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m., lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt, lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl., lag om ändring i socialtjänstlagen (1980:620), lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), lag om ändring i lagen (1985:12) om kontroll av berusningsmedel på sjukhus, lag om ändring i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859), lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika, lag om ändring av lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll samt lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen.

Lagförslagen har, vid sidan om förslagen till ändring i narkotikastrafflagen, dopningslagen, lagen om handel med läkemedel m.m., socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om kontroll av narkotika

Utskottet tillstyrker lagförslagen, dock med ikraftträdande den 1 april 1999.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *information*
att riksdagen avslår motion 1998/99:So9,
2. beträffande *lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor*
att riksdagen med anledning av proposition 1997/98:183 antar lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor enligt utskottets förslag i bilaga 3,
3. beträffande *benämningen dopning eller doping*
att riksdagen avslår motion 1998/99:So4 yrkande 1,
4. beträffande *Dopingjouren*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:So4 yrkande 2 och 1998/99:So461 yrkande 23,
res. 1 (v, fp, mp)
5. beträffande *kriminalisering av bruket av dopningsmedel*
att riksdagen med anledning av proposition 1998/99:3 och med avslag på motion 1998/99:So290 yrkande 1 antar 2 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel enligt utskottets förslag i bilaga 3,
res. 2 (v)
6. beträffande *tvångsvård*
att riksdagen avslår motion 1998/99:So290 yrkande 2,
7. beträffande *tillsynsmyndighet m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:So4 yrkandena 3 och 4,
res. 3 (v, mp)
res. 4 (fp)
8. beträffande *övriga lagförslag*
att riksdagen med anledning av
dels proposition 1997/98:183 antar förslag till
lag om ändring i narkotikastrafflagen (1968:64),
lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.,
lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859),
lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,
lag om ändring i lagen (1994:451) om försöksverksamhet med intensivövervakning med elektronisk kontroll,
lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen,
dels såväl proposition 1997/98:183 som proposition 1998/99:3 antar förslag till
lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt,
lag om ändring i socialtjänstlagen (1980:620),

lag om ändring i lagen (1985:12) om kontroll av berusningsmedel på sjukhus,
 lag om ändring i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
 lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
 lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
dels proposition 1998/99:3 antar förslag till
 lag om ändring i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel i övrigt samt lag om ändring i lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m. allt enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Stockholm den 2 februari 1999

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

I beslutet har deltagit: Ingrid Burman (v), Chris Heister (m), Susanne Eberstein (s), Rinaldo Karlsson (s), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlsson (m), Hans Karlsson (s), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Conny Öhman (s), Rolf Olsson (v), Lars Gustafsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Thomas Julin (mp), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp), Catherine Persson (s) och Tullia von Sydow (s).

Reservationer

1. Dopingjouren (mom. 4)

Ingrid Burman (v), Rolf Olsson (v), Thomas Julin (mp) och Kerstin Heinemann (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "yrkande 23" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att Dopingjouren för närvarande finansieras av läkemedelsföretaget Pharmacia & Upjohn. Det åtagandet upphör i och med utgången av 1999. Dopingjouren samverkar med det landstingsfinansierade Kompetenscentrum för dopingfrågor vid Huddinge sjukhus. Kompetenscentrum utvecklar behandlingsprogram för missbrukare av dopningsmedel och är för sitt arbete beroende av Dopingjouren. Upphör den försvinner hela verksamheten. Eftersom Dopingjouren är av vikt för såväl utbildning och forskning som för hälso- och sjukvården anser utskottet att staten bör ta upp förhandlingar med Landstingsförbundet om hur Dopingjourens framtid skall kunna tryggas. Vad utskottet anfört bör riksdagen med anledning av

motionerna So4 (fp) yrkande 2 och So461 (fp) yrkande 23 som sin mening ge regeringen till känna.

1998/99:SoU5

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *Dopingjouren*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:So4 yrkande 2 och 1998/99:So461 yrkande 23 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Kriminalisering av bruket av dopningsmedel (mom. 5)

Ingrid Burman (v) och Rolf Olsson (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 1 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning skall inte bruket av dopningsmedel utgöra grund för straff. Missbruk av illegala droger kommer i första hand av sociala problem, och dessa löser man inte genom hårdare straff. I stället krävs ökade satsningar på förebyggande insatser, vård och behandling. I propositionen redovisas också regeringens bedömning i fråga om förebyggande insatser, åtgärder för att minska tillgången, vård och behandling av dem som missbrukar samt behovet av utbildning och forskning. Utskottet anser att det är detta man skall koncentrera sig på när det gäller åtgärder mot dopning. Vill man skärpa straffen för langning och försäljning kan man dessutom göra det utan att kriminalisera bruket. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av motion So290 (v) yrkande 1 ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *kriminalisering av bruket av dopningsmedel*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:So290 yrkande 1 *dels* avslår förslaget till 2 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel enligt utskottets förslag i bilaga 3, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Tillsynsmyndighet m.m. (mom. 7)

Ingrid Burman (v), Rolf Olsson (v) och Thomas Julin (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet gör" och slutar med "yrkande 4 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör någon av de myndigheter som möter dopningsfrågorna få huvudansvaret för tillsynen. Socialstyrelsen är den myndighet som ligger närmast till, men regeringen bör få i uppdrag att utreda var ansvaret bör läggas och sedan återkomma till riksdagen med förslag.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med anledning av motion So4 (fp) yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna. Motion So4 (fp) yrkande 4 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *tillsynsmyndighet m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:So4 yrkande 3 och med avslag på motion 1998/99:So4 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1998/99:SoU5

4. Tillsynsmyndighet m.m. (mom. 7)

Kerstin Heinemann (fp) anser

dels att den del av utskottets betänkande som på s. 13 börjar med "Utskottet gör" och som slutar med "avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör någon av de myndigheter som möter dopingfrågorna få huvudansvaret för tillsynen. Socialstyrelsen är den myndighet som ligger närmast till, men regeringen bör få i uppdrag att utreda var ansvaret bör läggas och sedan återkomma till riksdagen med förslag. Utskottet konstaterar att det blivit allt vanligare att regeringen i propositioner anger att de kostnader förslagen medför är så marginella att de kan finansieras via myndigheters anslag. Detta är enligt utskottet att bedra sig själv och det blir uppenbart när man läser förslagen i föreliggande proposition. Utan resurstillskott eller tydliga anvisningar från regeringens sida om vad som skall nedprioriteras till förmån för dopinginsatserna så riskerar propositionen att endast bli en papperstiger. Regeringen bör därför i regleringsbrev till berörda myndigheter ange hur resurser skall säkras för detta område. Vad utskottet anfört bör riksdagen med anledning av motion So4 (fp) yrkandena 3 och 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *tillsynsmyndighet m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:So4 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1 Förslag till lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:602) om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

1998/99:SoU5
Bilaga 1

16 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen

1998/99:SoU5
Bilaga 1

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel

Förslag till lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag gäller varor som på grund av sina inneboende egenskaper medför fara för människors liv eller hälsa och som används eller kan antas användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan.

Regeringen föreskriver på vilka varor lagen skall tillämpas.

2 § Lagen skall inte tillämpas på

1. varor som är narkotika enligt narkotikastrafflagen (1968:64),
2. sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, eller
3. läkemedel som är godkända inom Europeiska unionen.

3 § Varor som avses i denna lag får inte

1. införas till landet,
2. överlåtas,
3. framställas,
4. förvärvas i överlåtelsesyfte,
5. bjudas ut till försäljning, eller
6. innehas.

Första stycket tillämpas inte om Läkemedelsverket för ett särskilt fall har meddelat tillstånd till hantering för ett vetenskapligt eller industriellt ändamål.

4 § Den som uppsåtligen bryter mot 3 § 2–6 döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Om straff för olovlig införsel finns bestämmelser i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

5 § Varor som varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet av dem samt vinning av sådant brott skall förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.

För beslag av egendom som kan antas vara förverkad enligt första stycket gäller bestämmelserna i rättegångsbalken.

Bestämmelserna i 2 § första stycket 1 och 3 § lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. skall tillämpas på motsvarande sätt då varor som avses i 1 § denna lag tagits i beslag. Tiden för att anmäla missnöje skall dock räknas från dagen för förordnandet.

6 § Läkemedelsverkets beslut enligt 3 § andra stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

8 §¹

Med narkotika förstås i denna lag läkemedel eller hälsofarliga varor med *starkt vanebildande* egenskaper eller varor som med lätthet kan omvandlas till varor med sådana egenskaper och som

1. på sådan grund är föremål för kontroll enligt en internationell överenskommelse som Sverige har biträtt, eller

2. av regeringen har förklarats *skola anses* som narkotika enligt lagen.

Med narkotika förstås i denna lag läkemedel eller hälsofarliga varor med *beroendeframkallande* egenskaper *eller euforiserande effekter* eller varor som med lätthet kan omvandlas till varor med sådana egenskaper *eller effekter* och som

2. av regeringen har förklarats *vara att anse* som narkotika enligt lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

¹ Senaste lydelse 1992:861.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel

dels att 2–4 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall föras in en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

2 §

Medel som anges i 1 § får inte annat än för medicinskt eller vetenskapligt ändamål

1. införs till landet,
2. överlåtas,
3. framställas,
4. förvärvas i överlåtelsesyfte,
5. bjudas ut till försäljning, *eller*
6. innehas.

5. bjudas ut till försäljning,
6. innehas, *eller*
7. brukas.

3 §

Den som uppsåtligen bryter mot 2 § 2–6 döms för *dopningsbrott* till fängelse i högst två år.

Är brott som avses i första stycket att anse som ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen bryter mot 2 § 2–7 döms för *dopningsbrott* till fängelse i högst två år.

Är *ett* brott som avses i första stycket *med hänsyn till mängden dopningsmedel samt övriga omständigheter* att anse som ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om straff för olovlig införsel (1960:418) om straff för varusmuggling m.m. finns bestämmelser i lagen

3 a §

Är ett brott som avses i 3 § första stycket att anse som grovt döms för grovt dopningsbrott till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt skall det särskilt beaktas om det har utgjort led i en verksamhet som har bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett särskilt stor mängd dopningsmedel eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art.

4 §

För försök eller förberedelse till sådant dopningsbrott som inte är att anse som ringa döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken, om gärningen gäller annan befattning än som avses i 2 § 6.

För försök eller förberedelse till sådant dopningsbrott som inte är att anse som ringa döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken, om gärningen gäller annan befattning än som avses i 2 § 6 *eller* 7

Om flera har medverkat till brott som avses i 2 § 2–5, skall 23 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

11 §

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot 3, 4 eller 5 § döms till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte är belagd med straff enligt brottsbalken.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot 3, 4 eller 5 § *eller innehar läkemedel i uppenbart syfte att olovligen sälja dem* döms till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte är belagd med straff enligt brottsbalken.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Om en uppsåtlig gärning som avses i första stycket har begåtts yrkesmässigt, avsett betydande mängd eller värde eller annars varit av särskilt farlig art, döms till fängelse i högst två år.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Häri genom föreskrivs att 11, 14, 34, 52 d och 63 §§ lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

11 §²

För att underlätta anpassningen i samhället kan en intagen medges att få vistas utanför anstalten under arbetstid för att utföra arbete, delta i undervisning eller utbildning, erhålla behandling eller delta i någon annan särskilt anordnad verksamhet.

Sådan vistelse får dock inte medges om det på grund av viss omständighet kan befaras att den intagne kommer att avvika, återfalla i brott eller missbruka alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel *eller* något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel. För vistelsen får ställas de villkor som kan anses nödvändiga.

Sådan vistelse får dock inte medges om det på grund av viss omständighet kan befaras att den intagne kommer att avvika, återfalla i brott eller missbruka alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel *eller någon sådan vara som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor*. För vistelsen får ställas de villkor som kan anses nödvändiga.

Vid prövningen av medgivande för en intagen att utföra arbete eller delta i någon annan särskilt anordnad verksamhet utanför anstalten skall särskilt beaktas, om den intagne behöver inskolning i arbetslivet eller om ett medgivande annars kan antas väsentligt förbättra hans möjligheter att försörja sig efter frigivningen.

Av 7 § följer att beslut enligt denna bestämmelse om vistelse utanför anstalten inte får meddelas i strid mot de särskilda villkor som gäller för verkställigheten.

¹ Lagen omtryckt 1990:1011.

² Senaste lydelse 1998:599.

En intagen skall ges tillfälle till lämplig fritidssysselsättning. Han bör uppmuntras att ägna sig åt egna intressen som kan bidra till hans utveckling. I den utsträckning det lämpligen kan ske bör han få möjligheter att genom tidningar, radio och television följa vad som händer i omvärlden. Hans behov av förströelse bör tillgodoses i skälig omfattning.

Om det lämpligen kan ske, bör en intagen ges tillfälle att vistas utanför anstalten för att på fritiden delta i sådan föreningsverksamhet eller annan liknande verksamhet som är ägnad att underlätta anpassningen i samhället. För sådan vistelse får ställas de villkor som kan anses nödvändiga. Därvid kan föreskrivas att den intagne skall stå under tillsyn.

Sådan vistelse utanför anstalten får inte medges om det på grund av viss omständighet kan befaras att den intagne kommer att avvika, återfalla i brott eller missbruka alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel *eller* något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel.

Sådan vistelse utanför anstalten får inte medges om det på grund av viss omständighet kan befaras att den intagne kommer att avvika, återfalla i brott eller missbruka alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel *eller någon sådan vara som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.*

Av 7 § följer att beslut enligt andra stycket om vistelse utanför anstalten inte får meddelas i strid mot de särskilda villkor som gäller för verkställigheten.

34 §⁴

Kan en intagen genom vistelse utanför anstalt bli föremål för särskilda åtgärder som kan antas underlätta hans anpassning i samhället, kan han få medgivande att för ett sådant ändamål vistas utanför anstalten under lämplig tid, om det finns särskilda skäl. Därvid skall särskilt beaktas om den intagne behöver vård eller annan behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel.

³ Senaste lydelse 1998:599.

⁴ Senaste lydelse 1998:599.

För vistelsen skall de villkor ställas som kan anses nödvändiga. I samband med vård eller någon annan behandling får det föreskrivas att den intagne skall vara skyldig att lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av att han inte är påverkad av beroendeframkallande medel *eller* något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel. Om det finns särskilda skäl kan i samband med beslut enligt första stycket meddelas föreskrift enligt 26 kap. 15 § första stycket 3 brottsbalken att gälla för tid efter villkorlig frigivning.

För vistelsen skall de villkor ställas som kan anses nödvändiga. I samband med vård eller någon annan behandling får det föreskrivas att den intagne skall vara skyldig att lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av att han inte är påverkad av beroendeframkallande medel, något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel *eller någon sådan vara som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor*. Om det finns särskilda skäl kan i samband med beslut enligt första stycket meddelas föreskrift enligt 26 kap. 15 § första stycket 3 brottsbalken att gälla för tid efter villkorlig frigivning.

Vistelse utanför anstalt för vård eller behandling bör inte påbörjas så tidigt att den planerade vård- eller behandlingstiden blir kortare än den beräknade återstående verkställighetstiden.

Av 7 § följer att beslut enligt denna bestämmelse inte får meddelas i strid mot de särskilda villkor som gäller för verkställigheten.

52 d §⁵

En intagen är, om inte annat föranleds av medicinska eller liknande skäl, skyldig att på anmaning lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av att han inte är påverkad av beroendeframkallande medel eller något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel.

En intagen är, om inte annat föranleds av medicinska eller liknande skäl, skyldig att på anmaning lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av att han inte är påverkad av beroendeframkallande medel eller något sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel *eller någon sådan vara som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor*.

⁵ Senaste lydelse 1995:492.

63 §⁶

Alkoholhaltiga drycker *eller* andra berusningsmedel får omhändertas, Alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, *sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor* får omhändertas,

1. om de påträffas hos en intagen,
2. om en intagen får dem sig tillsända,
3. om de medförs av någon som skall tas in i kriminalvårdsanstalt, eller
4. om de annars påträffas inom anstalt och det inte finns någon känd ägare till dem.

Den lokala kriminalvårdsmyndigheten skall låta förstöra eller sälja den omhändertagna egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas även i fråga om injektionssprutor eller kanyler som kan användas för insprutning i människokroppen eller i fråga om andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattning med narkotika.

Belopp, som erhållits vid försäljning av omhändertagen egendom, tillfaller staten.

Pengar, som påträffas hos eller ankommer till en intagen i strid med vad som är särskilt föreskrivet om intagnas rätt att inneha pengar, skall omhändertas, om det inte är uppenbart oskäligt. Omhändertagna pengar skall genom den lokala kriminalvårdsmyndighetens försorg göras räntebärande men får inte disponeras av den intagne förrän vid anstaltsvistelsens slut, om det inte finns särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

⁶ Senaste lydelse 1998:610.

Härigenom föreskrivs att 2 c § lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

2 c §¹

Blod-, urin- eller utandningsprov får tas på en häktad som skäligen kan misstänkas vara påverkad av beroendeframkallande medel *eller* sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, om inte annat föranleds av medicinska eller liknande skäl.

Blod-, urin- eller utandningsprov får tas på en häktad som skäligen kan misstänkas vara påverkad av beroendeframkallande medel, sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel *eller någon sådan vara som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor*, om inte annat föranleds av medicinska eller liknande skäl.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

¹ Senaste lydelse 1998:602.

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (1980:620)¹
dels att 11 och 12 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 65 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

11 §

Socialnämnden skall arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. *Insatser för barn och ungdom bör därvid ägnas särskild uppmärksamhet.*

Socialnämnden skall genom information till myndigheter, grupper och enskilda och genom uppsökande verksamhet sprida kunskap om skadeverkningar av missbruk och om de hjälpmöjligheter som finns.

Socialnämnden skall aktivt sörja för att den enskilde missbrukaren får den hjälp och vård som han behöver för att komma ifrån missbruket. Nämnden skall i samförstånd med den enskilde planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen fullföljs.

Socialnämnden skall arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel.

12 §²

Socialnämnden skall

verka för att barn och ungdom växer upp under trygga och goda förhållanden,

i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och ungdom,

med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och ungdom som har visat tecken till en ogynnsam utveckling,

aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och ungdom av alkoholhaltiga drycker, andra beroendeframkallande medel samt dopningsmedel,

i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och ungdom som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om hänsynen till den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet, samt

i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts.

¹ Lagen omtryckt 1988:871.

² Senaste lydelse 1998:323.

Om socialnämnden i sin verksamhet iakttagit något som tyder på att nya medel används för missbruksändamål eller att ändringar sker i missbruksmönster av kända medel, skall nämnden utan dröjsmål anmäla detta till Folkhälsoinstitutet.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att det i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) skall införas en ny paragraf, 31 a §, samt närmast före denna en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

Underrättelseskyldighet

31 a §

Om en nämnd som utövar ledningen av hälso- och sjukvården enligt 10 eller 22 § i sin verksamhet iakttagit något som tyder på att nya medel används för missbruksändamål eller att ändringar sker i missbruksmönster av kända medel, skall nämnden utan dröjsmål anmäla detta till Folkhälsoinstitutet.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 2, 3 och 4 §§ lagen (1985:12) om kontroll av
berusningsmedel på sjukhus skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

2 §

Den som är intagen för vård får inte inneha alkoholhaltiga drycker eller andra berusningsmedel. Han får inte heller inneha injektionssprutor eller kanyler som kan användas för insprutning i människokroppen eller andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattningsmedel med narkotika.

Den som är intagen för vård får inte inneha alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, *något sådant medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.* Han får inte heller inneha injektionssprutor eller kanyler som kan användas för insprutning i människokroppen eller andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattningsmedel med narkotika.

3 §¹

Verksamhetschefen får ställa följande villkor för att ta in någon på sjukhuset för vård av missbruk av beroendeframkallande medel, om det behövs för att hindra att patienten har tillgång till sådana medel eller föremål som anges i 2 §. De villkor som avses är krav på

Verksamhetschefen får ställa följande villkor för att ta in någon på sjukhuset för vård av missbruk av beroendeframkallande medel, om det behövs för att hindra att patienten har tillgång till sådana medel, *varor* eller föremål som anges i 2 §. De villkor som avses är krav på

1. att patienten underkastar sig kroppsbesiktning,
2. att patienten medger undersökning av vad han innehar eller får sig tillsänt.

kroppsvisitation eller ytlig kropps-

¹ Senaste lydelse 1996:796.

Sådana berusningsmedel och Sådana berusningsmedel, *varor*,
föremål som anges i 2 § får *dopningsmedel* och föremål som
omhändertas anges i 2 § får omhändertas

1. om de påträffas hos en intagen,
2. om en intagen får dem sig tillsända, eller
3. om de påträffas utan att det finns någon känd ägare till dem.

Verksamhetschefen skall låta förstöra eller försälja den omhändertagna egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m.

Belopp som erhållits vid försäljningen skall tillfalla staten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

² Senaste lydelse 1996:796.

Härigenom föreskrivs att 31 och 36 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

31 §

Den som vårdas enligt denna lag i ett LVM-hem får inte inneha alkoholhaltiga drycker, narkotika eller flyktiga lösningsmedel eller injektionssprutor, kanyler eller andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattning med narkotika. Han får inte heller inneha något annat som kan vara till men för vården eller ordningen vid hemmet. Påträffas sådan egendom som nu angetts, får den omhändertas.

Den som vårdas enligt denna lag i ett LVM-hem får inte inneha alkoholhaltiga drycker, narkotika, flyktiga lösningsmedel, *sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor* eller injektionssprutor, kanyler eller andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattning med narkotika. Han får inte heller inneha något annat som kan vara till men för vården eller ordningen vid hemmet. Påträffas sådan egendom som nu angetts, får den omhändertas.

36 §

Har alkoholhaltiga drycker, narkotika eller flyktiga lösningsmedel omhändertagits enligt 31 eller 35 § eller påträffats inom ett LVM-hem utan att det finns någon känd ägare till dem, skall den som förestår vården vid hemmet låta förstöra eller försälja egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. Belopp som erhålls vid försäljning tillfaller staten.

Har alkoholhaltiga drycker, narkotika, flyktiga lösningsmedel, *sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor* omhändertagits enligt 31 eller 35 § eller påträffats inom ett LVM-hem utan att det finns någon känd ägare till dem, skall den som förestår vården vid hemmet låta förstöra eller försälja egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. Belopp som erhålls vid försäljning tillfaller staten.

Detsamma skall gälla i fråga om injektionssprutor, kanyler och andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattning med narkotika.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 16 och 20 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

16 §

Den som omfattas av bestämmelserna i 15 § får inte inneha narkotika, alkoholhaltiga drycker *eller* andra berusningsmedel eller injektionssprutor, kanyler eller andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattningsmedel med narkotika. Den unge får inte heller inneha något annat som kan vara till men för vården eller ordningen vid hemmet. Påträffas sådan egendom hos den unge, får den omhändertaras.

Den som omfattas av bestämmelserna i 15 § får inte inneha narkotika, alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, *sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor* eller injektionssprutor, kanyler eller andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattningsmedel med narkotika. Den unge får inte heller inneha något annat som kan vara till men för vården eller ordningen vid hemmet. Påträffas sådan egendom hos den unge, får den omhändertaras.

20 §

Har narkotika, alkoholhaltiga drycker *eller* andra berusningsmedel omhändertagits enligt 16 eller 19 § eller har sådan egendom påträffats inom ett hem för särskilt noggrann tillsyn utan att det finns någon känd ägare till egendomen, skall den som förestår vården vid hemmet låta förstöra eller försälja egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. Belopp som har erhållits vid försäljning tillfaller staten.

Har narkotika, alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, *sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor* omhändertagits enligt 16 eller 19 § eller har sådan egendom påträffats inom ett hem för särskilt noggrann tillsyn utan att det finns någon känd ägare till egendomen, skall den som förestår vården vid hemmet låta förstöra eller försälja egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. Belopp som har erhållits vid försäljning tillfaller staten.

Detsamma skall gälla i fråga om injektionssprutor, kanyler och andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befatning med narkotika.

1998/99:SoU5
Bilaga 3

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 21 och 24 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

21 §

En patient får inte inneha

1. narkotika, alkoholhaltiga drycker *eller* andra berusningsmedel,
2. injektionssprutor eller kanyler, som kan användas för insprutning i människokroppen,
3. andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattningsmedel med narkotika, eller
4. annan egendom som kan skada honom själv eller någon annan eller vara till men för vården eller ordningen på vårdinrättningen.

En patient får inte inneha

1. narkotika, alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel *eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,*
2. sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
3. injektionssprutor eller kanyler, som kan användas för insprutning i människokroppen,
4. andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattningsmedel med narkotika, eller
5. annan egendom som kan skada honom själv eller någon annan eller vara till men för vården eller ordningen på vårdinrättningen.

Påträffas sådan egendom som avses i första stycket, får den omhändertas.

Har narkotika, alkoholhaltiga drycker *eller* andra berusningsmedel omhändertagits enligt 21 eller 22 § eller har sådan egendom påträffats där patienter intagits för tvångsvård utan att det finns någon känd ägare till egendomen, skall chefsöverläkaren låta förstöra eller sälja egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. Detsamma gäller i fråga om injektionssprutor eller kanyler, som kan användas för insprutning i människokroppen, och i fråga om andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattningsmedel narkotika.

Har narkotika, alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, *sådana medel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor* omhändertagits enligt 21 eller 22 § eller har sådan egendom påträffats där patienter intagits för tvångsvård utan att det finns någon känd ägare till egendomen, skall chefsöverläkaren låta förstöra eller sälja egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. Detsamma gäller i fråga om injektionssprutor eller kanyler, som kan användas för insprutning i människokroppen, och i fråga om andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattningsmedel narkotika.

Belopp som har erhållits vid försäljning tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 1 § läkemedelslagen (1992:859) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

1 §

Med läkemedel avses i denna lag varor som är avsedda att tillföras människor eller djur för att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller symtom på sjukdom eller att användas i likartat syfte.

Med radioaktiva läkemedel avses läkemedel som avger joniserande strålning. Till radioaktiva läkemedel räknas inte slutna strålkällor.

I fråga om narkotiska läkemedel och om läkemedel som utgör dopningsmedel tillämpas bestämmelserna i denna lag, om de inte strider mot vad som är särskilt föreskrivet om dessa varor.

I fråga om narkotiska läkemedel, om läkemedel som utgör dopningsmedel och om läkemedel som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor tillämpas bestämmelserna i denna lag, om de inte strider mot vad som är särskilt föreskrivet om dessa varor.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 2 och 7 §§ lagen (1992:860) om kontroll av narkotika skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

2 §

Narkotika får importeras, tillverkas, exporteras, *utbjudas* till försäljning, överlåtas eller innehas endast för medicinskt *eller* vetenskapligt ändamål.

Narkotika får importeras, tillverkas, exporteras, *bjudas ut* till försäljning, överlåtas eller innehas endast för medicinskt, vetenskapligt *eller annat samhällsnyttigt ändamål som är särskilt angeläget.*

7 §

Narkotika får innehas endast av

1. den som har rätt att handla med varan,
 2. en föreståndare för en vetenskaplig institution som ägs eller stöds av staten eller en kommun, i den mån varan behövs för vetenskaplig forskning, undersökning eller undervisning,
 3. en befattningshavare vid försvarsmakten enligt särskilda bestämmelser, *eller*
 4. den som fått varan utlämnad till sig enligt 6 § första stycket eller medgetts import enligt 3 § första stycket.
3. en befattningshavare vid försvarsmakten enligt särskilda bestämmelser,
 4. den som fått varan utlämnad till sig enligt 6 § första stycket eller medgetts import enligt 3 § första stycket, *eller*
 5. *den som fått särskilt tillstånd till det för utbildningsändamål eller något annat samhällsnyttigt ändamål.*

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

4 §²

Den dömda skall under verkställigheten utanför anstalt iaktta skötsamhet, efter förmåga söka försörja sig samt i övrigt rätta sig efter vad som åligger honom enligt denna lag och enligt föreskrift som meddelats med stöd av lagen. Han skall avhålla sig från alkohol och andra beroendeframkallande medel *samt* sådana medel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel.

Den dömda är, om inte annat föranleds av medicinska eller liknande skäl, skyldig att under verkställigheten på anmaning lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av att han inte är påverkad av sådana medel som avses i första stycket andra meningen. Elektroniska hjälpmedel får användas för att kontrollera att den dömda avhåller sig från alkohol.

Den dömda skall under verkställigheten utanför anstalt iaktta skötsamhet, efter förmåga söka försörja sig samt i övrigt rätta sig efter vad som åligger honom enligt denna lag och enligt föreskrift som meddelats med stöd av lagen. Han skall avhålla sig från alkohol och andra beroendeframkallande medel, sådana medel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel *samt sådana varor som omfattas av lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.*

Den dömda är, om inte annat föranleds av medicinska eller liknande skäl, skyldig att under verkställigheten på anmaning lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av att han inte är påverkad av sådana medel *eller varor* som avses i första stycket andra meningen. Elektroniska hjälpmedel får användas för att kontrollera att den dömda avhåller sig från alkohol.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1998:618.

² Senaste lydelse 1996:784.

Häri genom föreskrivs att 3, 4 och 7 §§ lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

3 §¹

Lagen är tillämplig endast beträffande följande varor:

1. krigsmateriel som avses i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, och produkter som avses i lagen (1998:397) om strategiska produkter,
2. varor som skall beskattas enligt lagen (1994:1565) om beskattning av privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror från land som är medlem i Europeiska unionen,
3. narkotika som avses i narkotikastrafflagen (1968:64),
4. vapen och ammunition som avses i vapenlagen (1996:67),
5. injektionssprutor och kanyler,
6. dopningsmedel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
7. springstiletter, springknivar, knogjärn, kaststjärnor, riv- eller nithandskar, batonger, karatepinnar, blydaggar, spikkclubbor och liknande,
8. kulturföremål som avses i 5 kap. 4–6 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.,
9. hundar och katter för annat ändamål än handel,
10. spritdrycker, vin och starköl enligt alkohollagen (1994:1738), teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat enligt lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. samt tobaksvaror vid kontroll av åldersgränsen i 13 § tobakslagen (1993:581),
11. nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfän, fisk och reptiler,
12. andra djur än sådana som anges ovan och produkter av djur, om det finns särskild anledning att misstänka att smittsam sjukdom förekommer, att djuret eller djurprodukten på annat sätt utgör en allvarlig hälsorisk för människor eller djur, att medföljande dokument är ofullständiga eller felaktiga, att erforderliga dokument saknas eller att de villkor som i övrigt gäller för införseln inte är uppfyllda,
13. barnpornografi enligt lagen (1998:1443) om förbud mot införsel och utförsel av barnpornografi,

14. varor som avses i lagen (1999:000) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.

¹ Senaste lydelse 1998:1446.

4 §²

Anmälningsskyldighet föreligger

1. för den som utan erforderligt tillstånd, eller med stöd av tillstånd som föranletts av vilseledande uppgift, från ett annat EU-land till Sverige inför eller från Sverige till ett sådant land utför en vara som avses i 3 § 3, 5–8 och 10.

2. för den som från ett annat EU-land till Sverige inför eller från Sverige till ett sådant land utför en vara som avses i 3 § 1, 4, 9 och 11–13.

Regeringen eller efter regeringens bemyndigande Generaltullstyrelsen får meddela närmare föreskrifter om anmälningsskyldigheten.

7 §³

För kontroll av att anmälningsskyldigheten enligt denna lag, eller att deklarationsskyldigheten enligt lagen (1994:1565) om beskattning av privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror från ett land som är medlem i Europeiska unionen, fullgjorts riktigt och fullständigt, samt för kontroll av att gällande villkor för in- eller utförsel av sådana varor som anges i 3 § 1 och 3–13 uppfyllts, får en tulltjänsteman undersöka

1. transportmedel, containrar, lådor och andra utrymmen där varor kan förvaras vid införsel från eller utförsel till ett annat EU-land,

2. handresgods, såsom resväskor och portföljer, samt handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa från eller utresa till ett annat EU-land, eller av den som kan anmanas att stanna enligt 5 § första stycket 2.

Ytterligare bestämmelser om befogenheter bl.a. avseende kroppsvisitation och kroppsbesiktning finns i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Anmälningsskyldighet föreligger

1. för den som utan erforderligt tillstånd, eller med stöd av tillstånd som föranletts av vilseledande uppgift, från ett annat EU-land till Sverige inför eller från Sverige till ett sådant land utför en vara som avses i 3 § 3, 5–8, 10 och 14.

För kontroll av att anmälningsskyldigheten enligt denna lag, eller att deklarationsskyldigheten enligt lagen (1994:1565) om beskattning av privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror från ett land som är medlem i Europeiska unionen, fullgjorts riktigt och fullständigt, samt för kontroll av att gällande villkor för in- eller utförsel av sådana varor som anges i 3 § 1 och 3–14 uppfyllts, får en tulltjänsteman undersöka

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

² Senaste lydelse 1998:1446.

³ Senaste lydelse 1998:1446.

PROTOKOLL UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 1997/98:12

DATUM Torsdagen den 10 december 1998

§ 5 Yttrande till annat utskott

(beslut; justering)

Utskottet behandlar frågan om avgivande av yttrande till socialutskottet över proposition 1997/98:183 Kontroll av syntetiska droger m.m. samt motion 1998/99:So9.

Utskottet beslutar föreslå socialutskottet att tillstyrka propositionen i de delar som ligger inom justitieutskottets beredningsområde.

Beslutet förklaras omedelbart justerat.

VID PROTOKOLLET Katarina Ågren

JUSTERAS Gun Hellsvik

RÄTT UTDRAGET

INTYGAR Katarina Ågren
Exp. 1998-12-11
SoU

Sammanfattning.....	1
Proposition 1997/98:183	2
Proposition 1998/99:3	2
Motionerna	3
Motioner väckta med anledning av proposition 1997/98:183	3
Motioner väckta med anledning av proposition 1998/99:3	3
Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1998	3
Ärendets beredning i utskottet	3
Utskottet	4
Propositionerna i huvuddrag	4
Lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor m.m.	5
Aktuellt.....	6
Utskottets bedömning.....	6
Åtgärder mot dopning m.m.	7
Utskottets bedömning.....	8
Dopingjouren	8
Utskottets bedömning.....	9
Kriminalisering av bruket av dopningsmedel.....	9
Utskottets bedömning.....	11
Tvångsvård.....	11
Utskottets bedömning.....	12
Tillsynsfrågor och kostnader	12
Utskottets bedömning.....	13
Övriga lagförslag	13
Hemställan	14
Reservationer	15
Bilagor:	
1. I proposition 1997/98:183 framlagda lagförslag	18
2. I proposition 1998/99:3 framlagda lagförslag	39
3. Av utskottet framlagda lagförslag	52
4. Utdrag ur protokoll.....	77